

andre Lande har Tusinder af Mennesker været i Stand til takket være saadanne finansielle Begunstigelser, at skaffe sig bedre Lejligheder eller eget Hus. Men Spørgsmaalet er, om Samfundet som Helhed har faaet alt det, det burde kunne vente sig, ud af de anvendte Hundreder af Millioner.

Byggeindustriens Rationalisering lader endnu meget tilbage at ønske. Uden at hvile et Øjeblik bør man fortsætte Opsporingen af bedre og billigere Materialer, billigere Byggemetoder og billigere Udstyr, Standardisering og Masseproduktion — samtidig med at der stadig tages det fornødne Hensyn til Menneskenes berettigede fysiologiske og psykologiske Krav.

I Tiden mellem de to Verdenskrige er der gjort en meget betydelig boligpolitisk Indsats i en Række Lande: England, Frankrig, Holland, Tyskland, U. S. A., Sverige o. s. v., men der lyder ofte ret pessimistiske Udtalelser om det samlede Resultat. Selv i Lande, der vil kaldes fremskredne, bor en stor Del af Befolkningen i Boliger, der er trange eller usunde, og dette gælder ikke blot Byerne. I de senere Aar er man i stigende Grad blevet klar over, at ogsaa Boligforholdene paa Landet ofte er højst utilfredsstillende. Det er ikke nødvendigt at vende sig til Østeuropa for at finde Eksempler. Belgiske og svenske Undersøgelser viser, at mindst en Tredjedel, ja op til Halvdelen af »Slumbebyggelser« findes i Landdistrikterne. I flere Lande (Holland, England, Frankrig) har Staten givet Støtte til Forbedring af Boligforholdene paa Landet; ogsaa herhjemme er der al mulig Grund til at skænke dette Spørgsmaal forøget Opmærksomhed og ikke blive staaende ved det, der hidtil er opnaaet ved Laan og Tilskud til Opførelse af Landarbejderboliger og til Reparation af Landbrugsbygninger.

Det er sikkert med god Grund, at Dr. Olsen som Afslutning paa sin Bog hævder, at den økonomisk-finansielle Politik ved Overgangen fra Krigstilstanden til normale Forhold bør give en Fortrinsstilling til Boligbyggeri og anden Byggevirksomhed, dels fordi dette vil have en gunstig Virkning baade for en Række vigtige Industrier og for Arbejdsmarkedet, men ogsaa fordi det vil faa en øjeblikkelig Indvirkning paa Befolkningens Levestandard.

Finn T. B. Friis.

KORPORATIVE WIRTSCHAFTSTHEORIE, udgivet af *Eraldo Fossati, Gustav Fischer*, Jena 1938, 126 S.

Italiensk Teori har store Traditioner. Navne som Barone, Loria, Pantaleoni og Pareto melder sig straks. Bogens Titel spænder derfor Forventningerne højt, men det skal straks siges, at den ikke helt dækker Indholdet. For det første er det snarere Nationaløkonomiens Politik end dens Teori, der er Genstand for de 10 Afhandlinger, hvoraf Bogen bestaar. For det andet er mange af de Problemer, der drøftes, i Virkeligheden ikke betingede af det korporative System, men gaar ogsaa igen i andre Lande. Det gør dog kun Læsningen saa meget mere interessant.

Tilsammen tegner de ti Professorers Afhandlinger et broget Billede. En helt kritisk Vurdering af den førte Politik kan man selvfølgelig ikke vente; men det hindrer ikke, at disse ti Professorer med Udbytte har anlagt deres særlige Fagsynspunkter paa den. I denne Forbindelse kan nævnes, at en af dem, Prof. Papi, Rom, fremsætter et Syn paa Forholdet mellem Nationaløkonomi og Etik, som er ganske det samme som vort. Han siger, at Nationaløkonomien maa staa fremmed overfor »eine Schätzung, die die Rationalität übersteigt«. Medens Nationaløkonomien ikke kan opstille Maa-

andre Lande har Tusinder af Mennesker været i Stand til takket være saadanne finansielle Begunstigelser, at skaffe sig bedre Lejligheder eller eget Hus. Men Spørgsmaalet er, om Samfundet som Helhed har faaet alt det, det burde kunne vente sig, ud af de anvendte Hundreder af Millioner.

Byggeindustriens Rationalisering lader endnu meget tilbage at ønske. Uden at hvile et Øjeblik bør man fortsætte Opsporingen af bedre og billigere Materialer, billigere Byggemetoder og billigere Udstyr, Standardisering og Masseproduktion — samtidig med at der stadig tages det fornødne Hensyn til Menneskenes berettigede fysiologiske og psykologiske Krav.

I Tiden mellem de to Verdenskrige er der gjort en meget betydelig boligpolitisk Indsats i en Række Lande: England, Frankrig, Holland, Tyskland, U. S. A., Sverige o. s. v., men der lyder ofte ret pessimistiske Udtalelser om det samlede Resultat. Selv i Lande, der vil kaldes fremskredne, bor en stor Del af Befolkningen i Boliger, der er trange eller usunde, og dette gælder ikke blot Byerne. I de senere Aar er man i stigende Grad blevet klar over, at ogsaa Boligforholdene paa Landet ofte er højst utilfredsstillende. Det er ikke nødvendigt at vende sig til Østeuropa for at finde Eksempler. Belgiske og svenske Undersøgelser viser, at mindst en Tredjedel, ja op til Halvdelen af »Slumbebyggelser« findes i Landdistrikterne. I flere Lande (Holland, England, Frankrig) har Staten givet Støtte til Forbedring af Boligforholdene paa Landet; ogsaa herhjemme er der al mulig Grund til at skænke dette Spørgsmaal forøget Opmærksomhed og ikke blive staaende ved det, der hidtil er opnaaet ved Laan og Tilskud til Opførelse af Landarbejderboliger og til Reparation af Landbrugsbygninger.

Det er sikkert med god Grund, at Dr. Olsen som Afslutning paa sin Bog hævder, at den økonomisk-finansielle Politik ved Overgangen fra Krigstilstanden til normale Forhold bør give en Fortrinsstilling til Boligbyggeri og anden Byggevirksomhed, dels fordi dette vil have en gunstig Virkning baade for en Række vigtige Industrier og for Arbejdsmarkedet, men ogsaa fordi det vil faa en øjeblikkelig Indvirkning paa Befolkningens Levestandard.

Finn T. B. Friis.

KORPORATIVE WIRTSCHAFTSTHEORIE, udgivet af *Eraldo Fossati, Gustav Fischer*, Jena 1938, 126 S.

Italiensk Teori har store Traditioner. Navne som Barone, Loria, Pantaleoni og Pareto melder sig straks. Bogens Titel spænder derfor Forventningerne højt, men det skal straks siges, at den ikke helt dækker Indholdet. For det første er det snarere Nationaløkonomiens Politik end dens Teori, der er Genstand for de 10 Afhandlinger, hvoraf Bogen bestaar. For det andet er mange af de Problemer, der drøftes, i Virkeligheden ikke betingede af det korporative System, men gaar ogsaa igen i andre Lande. Det gør dog kun Læsningen saa meget mere interessant.

Tilsammen tegner de ti Professorers Afhandlinger et broget Billede. En helt kritisk Vurdering af den førte Politik kan man selvfølgelig ikke vente; men det hindrer ikke, at disse ti Professorer med Udbytte har anlagt deres særlige Fagsynspunkter paa den. I denne Forbindelse kan nævnes, at en af dem, Prof. Papi, Rom, fremsætter et Syn paa Forholdet mellem Nationaløkonomi og Etik, som er ganske det samme som vort. Han siger, at Nationaløkonomien maa staa fremmed overfor »eine Schätzung, die die Rationalität übersteigt«. Medens Nationaløkonomien ikke kan opstille Maa-

lene, kan den meget vel afgøre, om forskellige Maal strider mod hinanden: »Indem sie wahre Gesetze festlegt, bietet die wirtschaftliche Forschung nicht allein die Möglichkeit, die wirtschaftlichen Folgen eines Zieles zu erkennen, sondern auch die Möglichkeit, verschiedene Ziele einander anzupassen, die (anstatt einander wegen der wirtschaftlichen Folgen auszuschliessen) sich in einem rationellen System harmonisch vereinigen«.

En af de interessanteste af de ti Afhandlinger er Prof. Demaria's om »Die Rolle des regulierten Devisenkurses für die korporative Autarkiepolitik«. Autarkipolitikken indledes 1935 og betragtes — som i Tyskland — som noget paatvunget, ikke som noget i sig selv ønskeligt. I meget korte Træk gaar Valutapolitikken ud paa følgende: En vis Procent af sin Valuta — forskellig i de forskellige Brancher — skal et Eksportfirma tvangsmæssigt aflevere til en officiel (lav) Kurs. Har et Firma netop saa megen Valuta tilovers, naar det har afleveret, hvad det skal, at det kan indføre Raastoffer i tilstrækkelig Mængde til selve Eksportproduktionens Behov og ikke mere, siger man, at dets Valutaposition balancerer. Er der tilstrækkelig Valuta tilovers til, at det ogsaa kan indføre Raastoffer til Hjemmemarkedsproduktion, siger man, at Firmaet har en aktiv Valutaposition. Principielt kræves, at et Firma altid mindst skal have Balance. Der er imidlertid en Mulighed for, at et Firma, der har aktiv Valutaposition, kan sælge Valuta til et Firma, der ønsker at indføre Raastoffer til Hjemmemarkedsproduktion, og som hører til samme Branche som Sælgerfirmaet. Afregningskursen for den solgte Valutamængde bestemmes af Udbud af og Efterspørgsel efter Valuta indenfor vedkommende Branche, og der bliver derfor lige saa mange Afregningskurser i Samfundet, som der er Brancher. Medens det altsaa i n d e n f o r Branchen gælder, at Valutaen bliver fordelt mellem Firmaerne saaledes, at de, der vil betale mest derfor, faar den, gælder det samme Princip ikke mellem Brancherne indbyrdes. Om dette Princip udtaler Demaria sig rosende, idet han siger, at »deshalb kann man ohne weiteres behaupten, dass die automatische Konkurrenz zwischen den Einfuhrfirmen nicht ausgeschaltet ist, sondern dass vielmehr das wirtschaftliche Gesichtspunkt sich jederzeit in einer für das L a n d v o r t e i l h a f t e n Weise geltend machen kann.« Men man faar ikke at vide, hvorfor det, der er rigtigt i branchemæssig Maalestok, er forkert i national Maalestok.

En anden interessant Afhandling er Prof. Lanzillo's om Kollektivaftalen paa Arbejdsmarkedet. Man har bestridt, at Kollektivaftalen kunde opfattes som Resultatet af modstaaende Monopolers Prisdannelse, men Lanzillo mener netop, at »das Schema des zweiseitigen Monopols ist um so wirklichkeitsnaher und wahrhafter, je vollkommener das korporative System ist, in dem der kollektive Vertrag abgeschlossen bzw. angewendet wird«. Thi netop indenfor det korporative System er det umuligt for udenforstaaende at bryde Monopolet. Ingen kan jo tage Arbejde udenom den aftalte Løn, og ingen kan grunde nye Foretagender udenom Investeringskontrollen.

Endelig kunde nævnes Prof. Masci's Afhandling om »Das korporative System als Ergebnis eines evolutorischen Prozesses«, hvor Systemet søges fremstillet som det logisk nødvendige Resultat af Frikonkurrencens Ophør paa Vare-, Faktor- og Pengemarked. Men vi maa vel nøjes med at sige, at Korporationssystemets Løsninger af den nye Tids Problemer i Virkeligheden — fra ø k o n o m i s k Synspunkt — ligner dem, man andre Steder er naaet til. Dette giver Bogen til en vis Grad Indtryk af. *Hans Brems.*